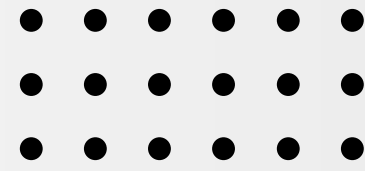

Asst.Prof.Dr.Unnop Panpuang

PRESENTATION : 2025-2026

การจัดการแรงงานสัมพันธ์

Labor relations

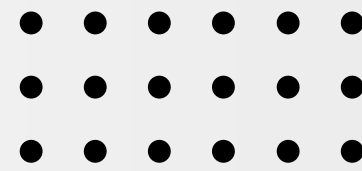
management

www.Unnop.pa@ssru.ac.th

เกณฑ์คะแนนใน รายวิชา : การจัดการ แรงงานสัมพันธ์

Midterm Test
20 Score

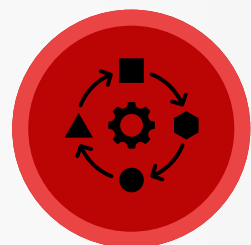
Final exam
30 Score

Enter the
classroom
10 Score

Single and
group work
40 Score

Total score
100

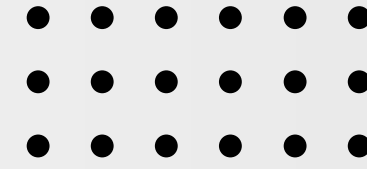
ทำไมเราต้องศึกษาเรื่อง “แรงงานสัมพันธ์”

ในยุคที่โลกการทำงานเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยีดิจิทัล การแข่งขันและความหลากหลายของแรงงาน, องค์กรจำเป็นต้องบริหารความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เคย การจัดการแรงงานสัมพันธ์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นธรรม ลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความร่วมมือภายในองค์กร

- ✓ องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
- ✓ พนักงานมีขวัญกำลังใจและความผูกพันมากขึ้น
- ✓ ความเสี่ยงด้านข้อพิพาทและปัญหาทางกฎหมายลดลงอย่างมีนัยสำคัญ
- ✓ องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีและแข่งขันได้ในตลาดแรงงาน

คำอธิบายรายวิชา

การจัดการแรงงานสัมพันธ์ (Industrial Relations

Management) : ศึกษาหลักการและแนวคิดด้านการจัดการ
แรงงานสัมพันธ์ระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง และหน่วยงานรัฐในยุค
เศรษฐกิจฐานดิจิทัล เรียนรู้การบริหารความขัดแย้ง การเจรจา
ต่อรองร่วม การทำข้อตกลงแรงงาน และบทบาทของ
สหภาพแรงงาน วิเคราะห์กฎหมายแรงงาน มาตรฐานแรงงาน
สากล รวมถึงประเด็นร่วมสมัย เช่น แรงงานแพลตฟอร์ม การ
ทำงานแบบยืดหยุ่น/ไฮบริด ระบบ HR Analytics และผลของ
เทคโนโลยีต่อความสัมพันธ์แรงงาน มุ่งเน้นทักษะการบริหาร
แรงงานสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการทำงาน
ที่เป็นธรรมและยั่งยืนในองค์กร

Asst. Prof. Dr. Unnop Panpuang

หัวข้อ

01. พื้นฐานและแนวคิด
แรงงานสัมพันธ์

02. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน
ระบบแรงงานสัมพันธ์

03. กฎหมายแรงงานและมาตรฐาน
แรงงานสากล

04. กระบวนการ/การจัดการความ
ขัดแย้งและการเจรจาต่อรอง

05. แนวโน้มแรงงานสัมพันธ์
ยุคใหม่

06. การมีส่วนร่วมของพนักงาน
และบรรยากาศ แรงงานสัมพันธ์

07. กลยุทธ์การจัดการ
แรงงานสัมพันธ์เพื่อความยั่งยืน

นิยามและสาระสำคัญ

การจัดการแรงงานสัมพันธ์ : กระบวนการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง และสหภาพแรงงาน โดยมุ่งสร้างความร่วมมือ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจน การส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานที่ยุติธรรม เพื่อให้เกิดความ สมดุลระหว่างผลประโยชน์ขององค์กรและคุณภาพชีวิตของแรงงาน

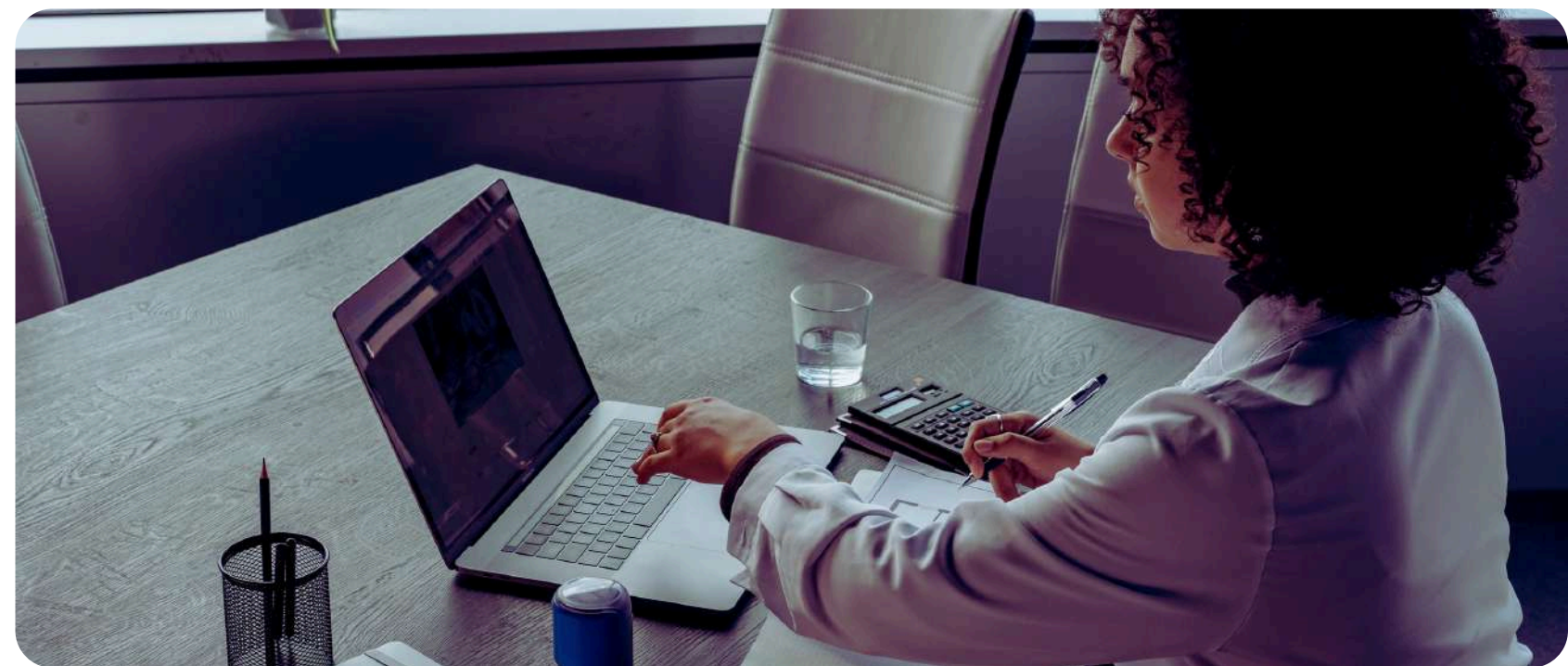
01

การบริหารความสัมพันธ์สามฝ่าย

- นายจ้าง
- ลูกจ้าง
- สหภาพแรงงาน / ตัวแทนลูกจ้าง

02

มุ่งป้องกันและจัดการข้อขัดแย้ง : บัณฑิตเรียน การละเมิด สิทธิแรงงาน การเจรจาขีพิพาท การประท้วง

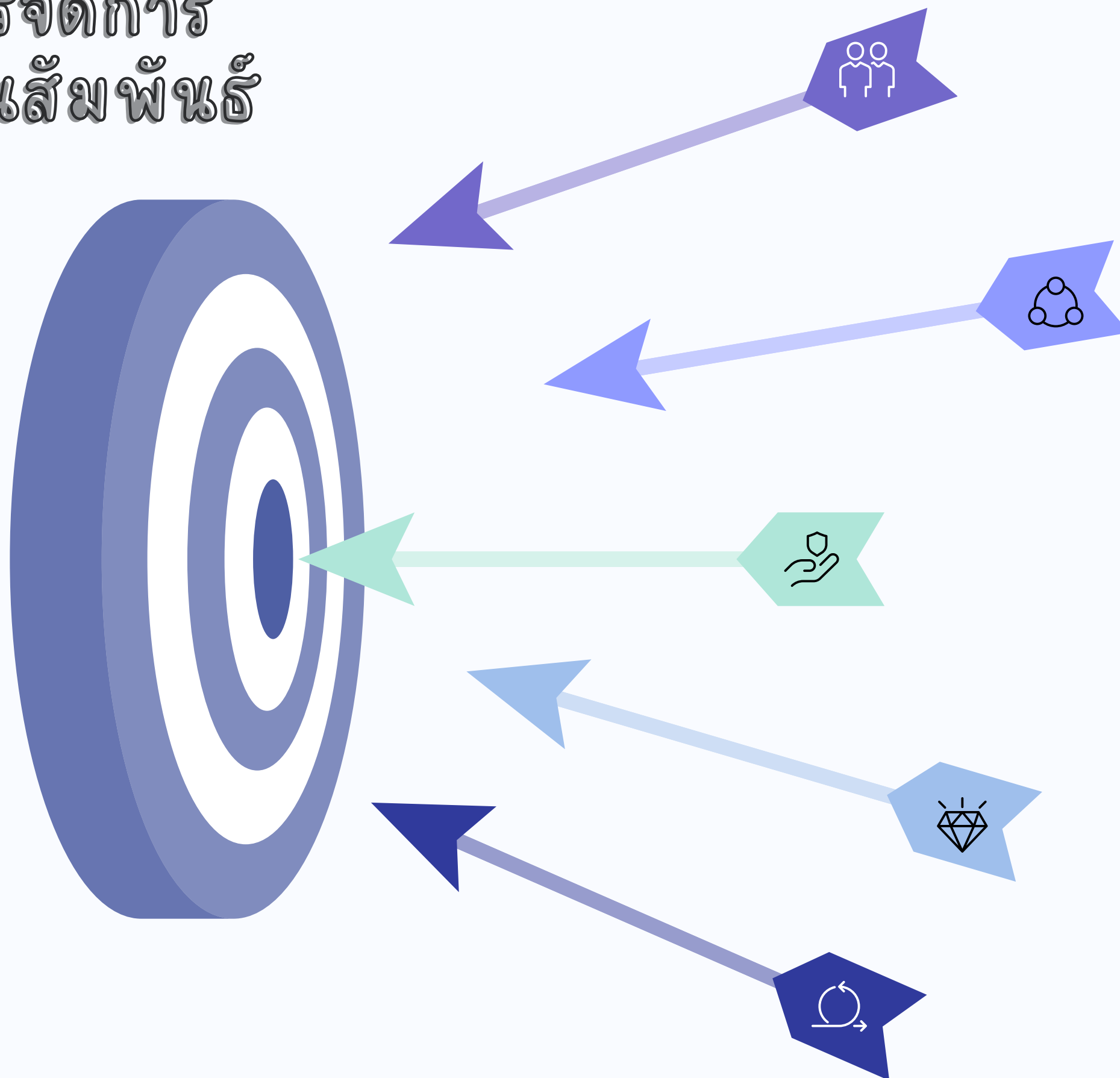
03

ส่งเสริมสภาพการทำงานที่เป็นธรรม : เป็นการรวมถึงการสื่อสาร การเจรจาต่อรอง การจัดทำข้อตกลงรวม และการเคารพสิทธิ แรงงานตามกฎหมาย

04

เน้นความร่วมมือมากกว่าความขัดแย้ง : เพื่อเสถียรภาพการ ผลิต ประสิทธิภาพการทำงาน และความผูกพันของพนักงาน

องค์ประกอบสำคัญ ของการจัดการ แรงงานสัมพันธ์

01.คู่ความสัมพันธ์หลัก

นายจ้าง/ผู้บริหาร ลูกจ้าง/พนักงาน และภาครัฐ ซึ่งแต่ละฝ่ายมีบทบาท หน้าที่ และผลประโยชน์ที่แตกต่างกันในการกำหนดความสัมพันธ์แรงงาน

02.กฎหมายแรงงานและนโยบายรัฐ

ครอบคลุมกฎหมายคุ้มครองแรงงาน การประกันสังคม การจัดตั้งสหภาพแรงงาน การเจรจาต่อรอง รวมถึงมาตรฐานแรงงานสากล ILO(International Labour Organization) : องค์การแรงงานระหว่างประเทศ

03.กระบวนการแรงงานสัมพันธ์

การสื่อสารในองค์กร การร้องทุกข์ การเจรจาต่อรองร่วม การทำข้อตกลงแรงงาน การระงับข้อพิพาท และการบริหารความขัดแย้ง

04.เทรนด์ใหม่ของแรงงานสัมพันธ์ยุคดิจิทัล

แรงงานแพลตฟอร์ม (Gig Workers), การทำงานแบบไฮบริด/ยืดหยุ่น, HR Analytics, การใช้เทคโนโลยีแทนแรงงาน, และบริษัทแรงงานข้ามชาติ

05.บรรยากาศแรงงานสัมพันธ์และวัฒนธรรมองค์กร

ความร่วมมือ ความไว้วางใจ การมีส่วนร่วมของพนักงาน และการสร้างแรงงานสัมพันธ์เชิงบวกอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ แรงงานสัมพันธ์

Start

Result

- 1 ลดข้อขัดแย้งและ
ป้องกันปัญหา
แรงงาน
- 2 ส่งเสริมบรรยากาศ
การทำงานที่ดี
- 3 เพิ่มประสิทธิภาพ
และผลผลิตของ
องค์กร
- 4 สร้างความร่วมมือที่
ยั่งยืน

- 5 ช่วยให้องค์กรปฏิบัติ
ตามกฎหมายแรงงาน
- 6 เสริมความสามารถใน
การแข่งขันของ
องค์กร
- 7 สร้างข้อตกลงร่วม
(Collective
Agreement) ที่เป็
ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

องค์ประกอบสำคัญ

สภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน

สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ กายภาพ (ออฟฟิศน่าอยู่, อุปกรณ์ครบ), สังคม (สื่อสารดี, ไวใจกัน, ยอมรับความหลากหลาย), จิตวิทยา (ปลอดภัย, ได้รับการยอมรับ, สมดุลชีวิต), และ เทคโนโลยี (เครื่องมือทันสมัย) ซึ่งส่งเสริมให้พนักงาน มีความสุข มีส่วนร่วม และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

01. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1. สถานที่ทำงาน
2. สะดวกสบายและปลอดภัย
3. พื้นที่ยืดหยุ่น

02. สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

1. การสื่อสาร
2. การยอมรับและความหลากหลาย
3. ความไว้วางใจและความร่วมมือ
4. วัฒนธรรมองค์กร

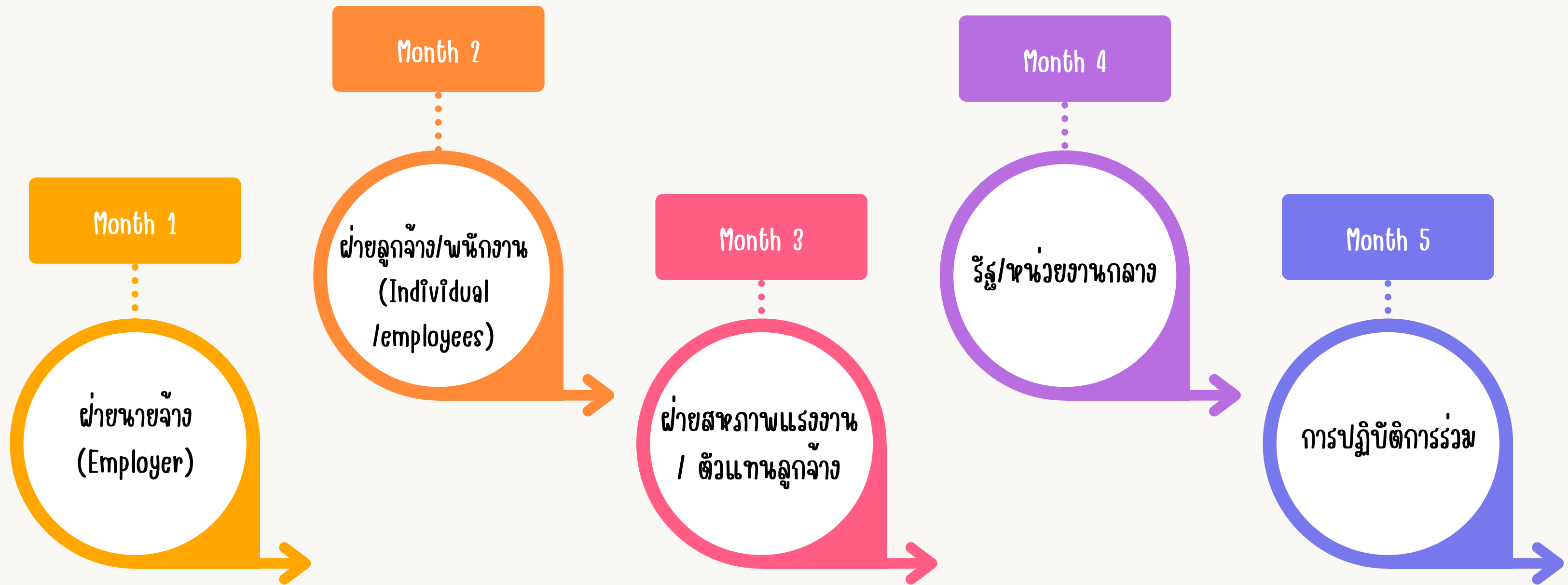
03. สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี

1. สุขภาพกายและใจ
2. การพัฒนา

04. เทคโนโลยีและระบบ

1. เครื่องมือทันสมัย
2. เป้าหมายชัดเจน

การบริหารความสัมพันธ์ของแรงงานสัมพันธ์

บทบาทและหน้าที่ ฝ่ายนายจ้าง(Employer)

บทบาทด้านการกำหนดนโยบายแรงงานสัมพันธ์ (Policy Making Role)

- นายจ้างมีหน้าที่กำหนดทิศทางและมาตรฐานเกี่ยวกับการดูแลบุคลากร อาทิ สร้างนโยบายแรงงานสัมพันธ์ที่ยุติธรรม โปร่งใส, ควบคุมให้การดำเนินงานด้านแรงงานให้สอดคล้องกับกฎหมายแรงงาน, วางกรอบมาตรฐานสำหรับการจ้างงาน ค่าตอบแทน วิทย และสวัสดิการ

บทบาทด้านการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจร่วมกัน (Communication Role)

- การสื่อสารที่ดีช่วยลดความเข้าใจผิดและความขัดแย้งในองค์กร อาทิ ถ่ายทอดเจตนาขององค์กรให้พนักงานเข้าใจ, สร้างช่องทางการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication), ชี้แจงเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

บทบาทด้านการเจรจาต่อรอง

- เหมาะกับองค์กรที่มีสหภาพแรงงานหรือคณะกรรมการลูกจ้าง อาทิ เป็นตัวแทนขององค์กรในการเจรจาเรื่องสัญญาจ้าง สวัสดิการ และค่าตอบแทน, สร้างบรรยากาศที่ยุติธรรมในการต่อรอง

บทบาทด้านการป้องกันและแก้ไขข้อพิพาทแรงงาน

- บริหารสถานการณ์ความขัดแย้งภายในก่อนจะลุกลามเป็นข้อพิพาท, รักษาสันติภาพแรงงานภายในองค์กร, ทำงานร่วมกับคณะกรรมการสวัสดิการหรือสหภาพ

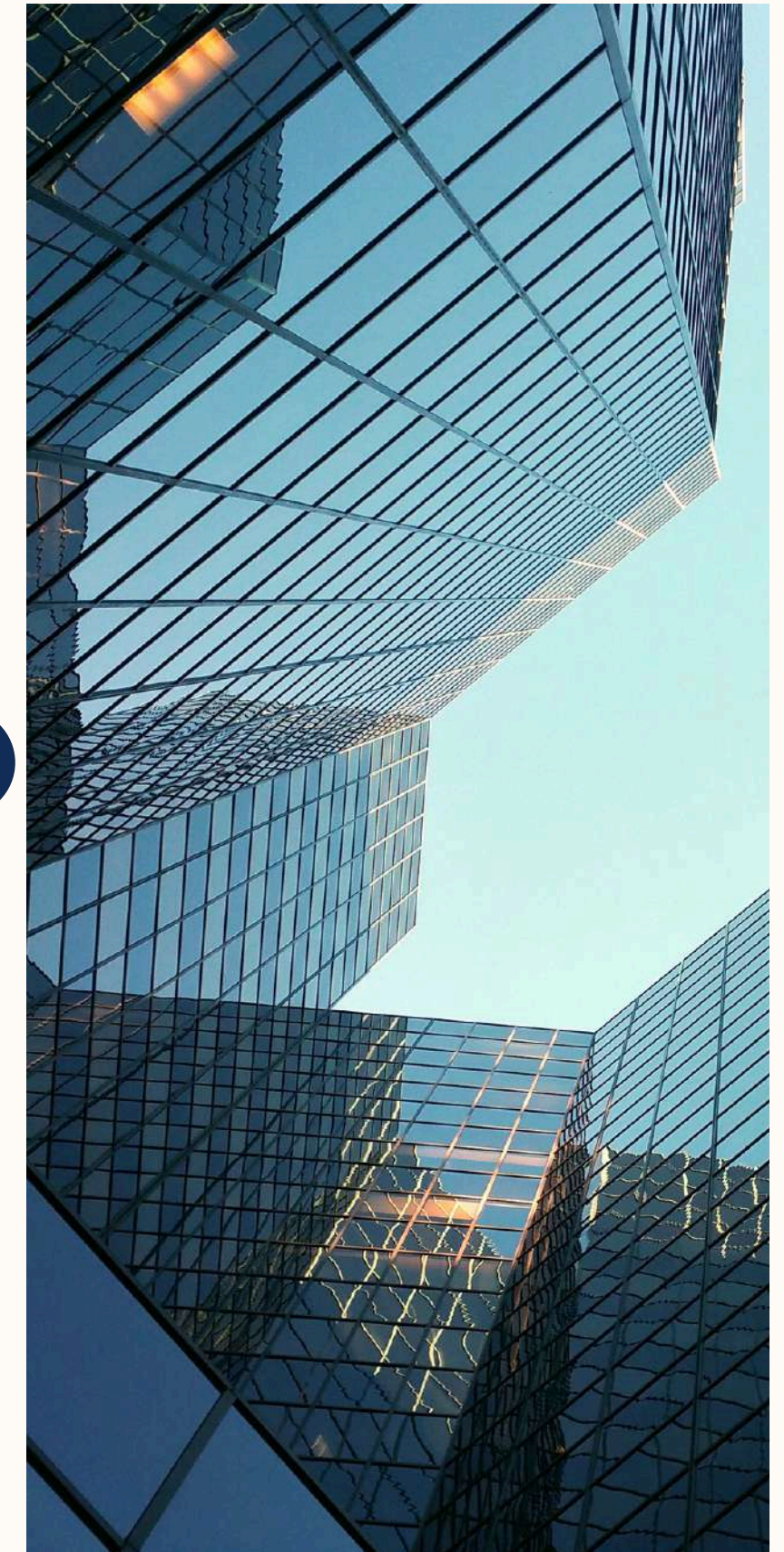
บทบาทด้านความรับผิดชอบตามกฎหมายแรงงาน

- ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานอย่างเคร่งครัด, จัดทำสัญญาจ้างที่ถูกต้อง, รายงานข้อมูลที่เป็นต่อหน่วยงานรัฐ เช่น กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ฝ่ายนายจ้าง (Employer)

- บทบาทด้านการสร้างแรงจูงใจและสภาพแวดล้อมที่ดี
  - สนับสนุนให้พนักงานมีขวัญกำลังใจ
  - สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ปลอดภัย และเป็นธรรม
  - แนวทางปฏิบัติ
- บทบาทด้านการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์
  - มองแรงงานสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์องค์กร
  - เชื่อมโยงข้อมูลแรงงานสัมพันธ์กับ KPI ของผู้บริหาร (KPI : Key Performance Indicators คือ เกณฑ์ที่ใช้วัดว่า “งานสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่”)
  - ใช้เทคโนโลยีช่วยคาดการณ์ความเสี่ยงด้านแรงงานสัมพันธ์

02. บทบาทและแนวทางการปฏิบัติ ฝ่ายลูกจ้าง/พนักงาน (Individual Employees)

01. ปฏิบัติงานตามหน้าที่และข้อกำหนดขององค์กร

- ทำงานตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบการทำงาน
- ส่งมอบงานตรงเวลา มีคุณภาพ และมีความรับผิดชอบ

02. เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับแรงงาน

- ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน
- ไม่ละเมิดจรรยาบรรณหรือวินัย
- รักษาความปลอดภัยในงาาน (Occupational Safety)

03. มีส่วนร่วมในกระบวนการแรงงานสัมพันธ์

- การประชุมหารือ, ให้ข้อเสนอหรือข้อร้องเรียน
- เข้าร่วมคณะกรรมการสวัสดิการ หรือคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์
- ให้ข้อมูลที่จำเป็นในการตกลงสภาพการจ้าง

04. สื่อสารตรงไปตรงมาและสร้างสรรค์

- แจ้งปัญหาในการทำงานอย่างสุภาพและอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริง
- ใช้ช่องทางร้องเรียนภายในอย่างเหมาะสม
- ไม่ใส่ร้าย ไม่บิดเบือนข้อมูล

05. ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานอย่างมืออาชีพ

- เคารพความต่างของเพื่อนร่วมงาน
- สนับสนุนการทำงานเป็นทีม
- หลีกเลี่ยงพฤติกรรมก่อความแตกแยก เช่น หนีทา อคติ กลั่นแกล้งในที่ทำงาน (workplace bullying)

06. ส่งเสริมบรรยากาศแรงงานสัมพันธ์ที่ดี

- ให้ความร่วมมือกับองค์กร
- รักษาทรัพย์สินบริษัทและภาพลักษณ์
- ปฏิบัติต่อหัวหน้าและเพื่อนร่วมงานด้วยความสุภาพ

07. ใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างถูกต้อง

- สิทธิร้องทุกข์
- สิทธิเข้าร่วมสหภาพแรงงาน (ถ้ามี)
- สิทธิได้รับค่าจ้างและสวัสดิการที่เป็นธรรม

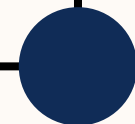
หมายเหตุ : ต้องเป็นสิทธิตามกฎหมาย ไม่ใช่สิทธิเกินขอบเขตจนเป็นภัยต่อองค์กร

08. พัฒนาตนเองและเพิ่มศักยภาพในการทำงาน

- เข้าร่วมอบรมพัฒนาทักษะ
- ปรับตัวให้ทันเทคโนโลยี
- เรียนรู้แนวปฏิบัติใหม่ ๆ ที่ช่วยเพิ่มผลผลิตและลดความผิดพลาด
- เหตุผลสำคัญ:

สาระสำคัญ : ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและความยั่งยืนของแรงงานสัมพันธ์

02. คุ้มครองสิทธิและ
ผลประโยชน์ของ
สมาชิก

01. ตัวแทน
ในการเจรจา
ต่อรอง

03. เป็นช่องทางสื่อสาร
ระหว่างลูกจ้าง-นายจ้าง

03. บทบาทและแนวปฏิบัติ
ของสหภาพแรงงาน /
ตัวแทนลูกจ้าง

04. สนับสนุนการ
แก้ไขข้อร้องทุกข์

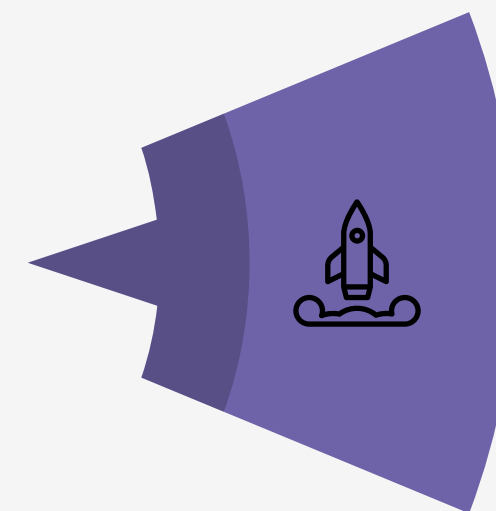
05. ให้ความรู้ด้าน
แรงงาน

06. บทบาทใน
ความปลอดภัยและ
สุขภาพการทำงาน

07. ส่งเสริม
แรงงานสัมพันธ์
แบบร่วมมือ

04. บทบาทและหน้าที่ของรัฐ/หน่วยงานกลาง

01. ผู้กำหนดนโยบายและออกกฎหมายแรงงาน

- รัฐมีหน้าที่กำหนดทิศทางด้านแรงงานของประเทศ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและสมดุลระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง เพื่อให้อยู่ภายใต้กรอบเดียวกัน ดังนี้
  - จัดทำนโยบายแรงงานระดับชาติ
  - ออกและปรับปรุงกฎหมายแรงงานสัมพันธ์
  - กำหนดมาตรฐานแรงงานขั้นต่ำ

02. ผู้กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมาย

- รัฐทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ และบังคับใช้กฎหมายแรงงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ดังนี้
  - ตรวจสอบสถานประกอบการ
  - รับเรื่องร้องเรียนจากลูกจ้างหรือนายจ้าง
  - ดำเนินการตามกฎหมายเมื่อมีการฝ่าฝืน

03. คนกลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแรงงาน

- รัฐทำหน้าที่เป็น คนกลางที่เป็นกลาง เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ดังนี้
  - ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแรงงาน
  - ส่งเสริมการเจรจาต่อรองร่วม
  - ลดความรุนแรงของความขัดแย้ง เช่น การนัดหยุดงาน

04. บทบาทและหน้าที่ของรัฐ/หน่วยงานกลาง(ต่อ)

4

๗๗
ผู้คุ้มครองสิทธิและสวัสดิการแรงงาน

- รัฐมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของแรงงาน ดังนี้
  - ค่าจ้างที่เป็นธรรม
  - ชั่วโมงการทำงานและวันหยุด
  - ความปลอดภัยและสุขภาพในการทำงาน

5

๗๘
ผู้ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในสถานประกอบการ

- รัฐไม่ได้ทำหน้าที่แก้ปัญหาก็เพียงอย่างเดียว แต่ยังส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์เชิงบวก ดังนี้
  - สนับสนุนการจัดตั้งสหภาพแรงงาน
  - ส่งเสริมคณะกรรมการลูกจ้าง
  - ให้ความรู้ด้านแรงงานสัมพันธ์แก่ทั้งสองฝ่าย

6

๗๙
ผู้สร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและสังคม

- รัฐต้องคำนึงถึงผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้
  - คุ้มครองแรงงานโดยไม่กระทบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ
  - รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมแรงงาน

05. บทบาทและหน้าที่การปฏิบัติการร่วม

การปฏิบัติการร่วม : การที่รัฐ นายจ้างและลูกจ้าง ร่วมกันดำเนินกิจกรรมด้านแรงงานสัมพันธ์ผ่านการสื่อสาร การเจรจาและการตัดสินใจร่วม เพื่อสร้างความเป็นธรรม ความร่วมมือ และความยั่งยืนในองค์กร

01

การปฏิบัติการร่วมด้านการกำหนดกติกาแรงงาน

02

การปฏิบัติการร่วมด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

03

การปฏิบัติการร่วมด้านการเจรจาต่อรอง

04

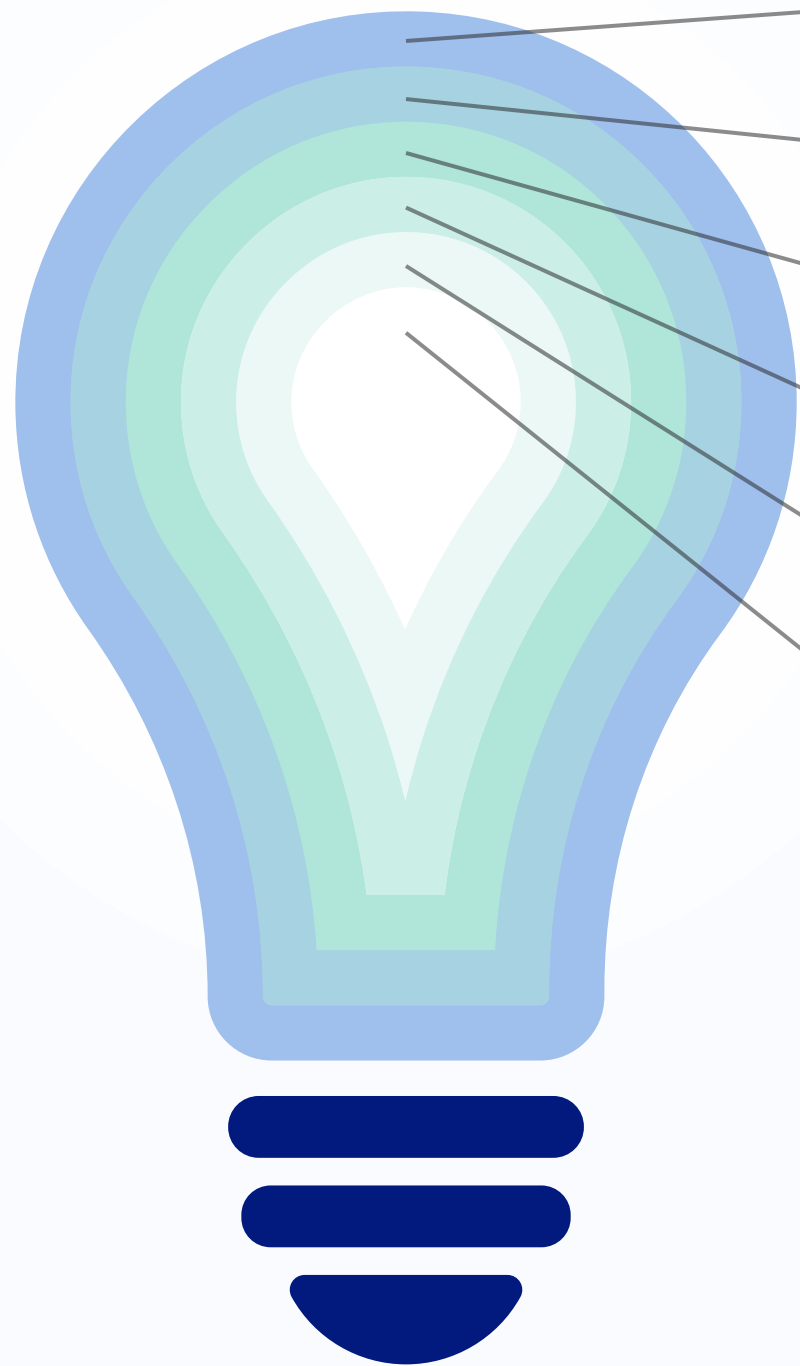
การปฏิบัติการร่วมในการป้องกันและแก้ไขข้อพิพาทแรงงาน

05

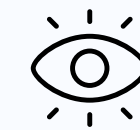
การปฏิบัติการร่วมด้านการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน

06

การปฏิบัติการร่วมเพื่อความยั่งยืนของแรงงานสัมพันธ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแรงงานสัมพันธ์

01.แนวคิดแรงงานสัมพันธ์เชิงระบบนิเวศ (Industrial Relations Ecosystem)

- Richard Mitchell & Anthony O'Donnell.(2021).

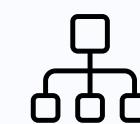
02.แนวคิดแรงงานสัมพันธ์ในยุคดิจิทัล (Digital Industrial Relations)

- Valerio De Stefano.(2020-2022).

03.แนวคิดแรงงานสัมพันธ์เชิงความเป็นธรรม

- International Labour Organization (ILO). (2020-2025).

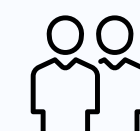
04.แนวคิดแรงงานสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน

- วิฑูรย์ ลิ้มชะคดี.(2563-2566).

05.แนวคิดแรงงานสัมพันธ์เชิงกฎหมายและสถาบัน

- สมคิด บางโม.(2564-2568).

06.แนวคิดแรงงานสัมพันธ์กับความยั่งยืนขององค์กร

- อุดม ทุมไธสิต.(2565-2568).

01.แนวคิดแรงงานสัมพันธ์เชิงระบบนิเวศ (Industrial Relations Ecosystem)

- เป็นกรอบแนวคิดที่มองการจัดการแรงงานสัมพันธ์ ไม่ใช่แค่เพียงความสัมพันธ์แบบทวิภาคีระหว่าง นายจ้าง กับลูกจ้าง เท่านั้น แต่เป็น ระบบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย ซึ่งทำงานร่วมกันภายใต้บริบททางเศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย และเทคโนโลยี เปรียบเสมือน “ระบบนิเวศ” ที่ทุกองค์ประกอบพึ่งพาอาศัยและส่งผลต่อกันอย่างต่อเนื่อง

ระบบนิเวศ (Ecosystem) : ระบบที่สิ่งต่าง ๆ หลายส่วนอยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกัน หากส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง จะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ทั้งระบบ

สาระสำคัญของแนวคิด แรงงานสัมพันธ์เชิงระบบนิเวศ

01

การมองแรงงานสัมพันธ์เป็น “ระบบ” ไม่ใช่
เหตุการณ์เฉพาะหน้า

02

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายในระบบนิเวศ
แรงงานสัมพันธ์

03

บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อแรงงานสัมพันธ์

04

กระบวนการปฏิสัมพันธ์ในระบบนิเวศ
แรงงานสัมพันธ์

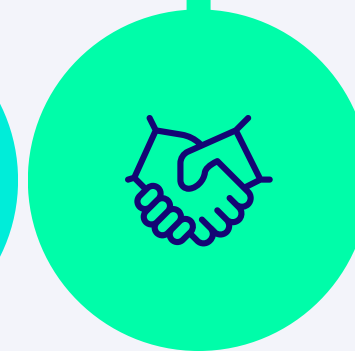
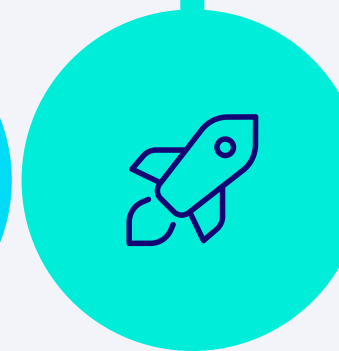
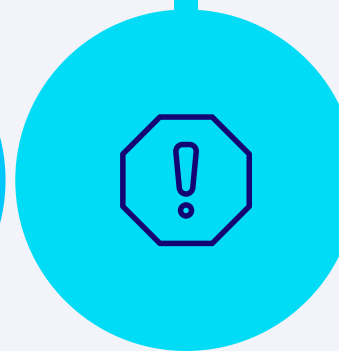
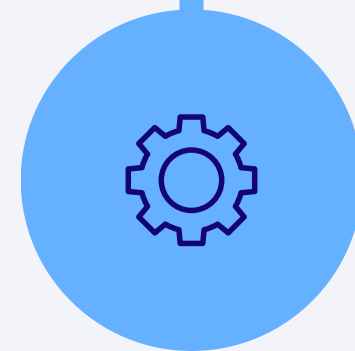
05

เป้าหมายของแนวคิดแรงงานสัมพันธ์เชิงระบบ
นิเวศ

02.แนวคิด แรงงานสัมพันธ์ ในยุคดิจิทัล (Digital Industrial Relations)

- การปรับและตีความแรงงานสัมพันธ์แบบเดิมให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมดิจิทัลที่ **เปลี่ยนแปลงไป**

01

ลักษณะใหม่ของการจ้างงาน

- งานแบบจ๊ิก (Gig Work) และงานผ่านแพลตฟอร์ม
- การจ้างงานไม่เป็นทางการ (Informal Work)

02

การจัดการและเทคโนโลยี

- การบริหารแรงงานผ่าน AI และระบบอัตโนมัติ
- การสื่อสารแบบเรียลไทม์

03

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

04

รูปแบบองค์กรที่ยืดหยุ่น

05

ความสามารถทางดิจิทัลของแรงงาน

- ความไม่เท่าเทียมด้านทักษะดิจิทัล (Digital Skills)

06

โอกาสและความท้าทาย

03. แนวคิดแรงงานสัมพันธ์เชิงความเป็นธรรม (Fairness in Industrial/Employment Relations)

การปฏิบัติที่เท่าเทียม เป็นกลาง และเคารพศักดิ์ศรีของแรงงานและนายจ้างในทุกขั้นตอนตั้งแต่การจ้างงาน การจัดสรรผลตอบแทน ตลอดจนการตัดสินใจและการแก้ไขข้อพิพาทความสัมพันธ์แรงงาน — โดยไม่ให้เกิดอคติ ลำเอียง หรือการเลือกปฏิบัติโดยไม่มีเหตุผล

ผลลัพธ์ที่เป็นธรรม

- Equity — ให้งานวัลตามผลงานและการมีส่วนร่วม
- Equality — ให้อำนาจเท่าเทียมทุกคน
- Need — ให้อำนาจตามความต้องการหรือสภาวะพิเศษของบุคคล

กระบวนการที่เป็นธรรม

- วิธีการตัดสินใจ การประเมิน หรือการบังคับใช้กฎระเบียบที่ต้องโปร่งใสและตรวจสอบได้

ปฏิสัมพันธ์ที่เป็นธรรม

- การปฏิบัติระหว่างบุคคลต้องให้เกิดเกียรติ ความเคารพ และการสื่อสารที่เหมาะสม

04.แนวคิดแรงงานสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน (Industrial Relations and Quality of Work Life: QWL)

ระดับที่พนักงานรับรู้ว่าการทำงานสามารถตอบสนองความต้องการทางกาย จิตใจ
สังคม และความมั่นคงในชีวิตได้อย่างเหมาะสม ภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานที่
เป็นธรรม ปลอดภัย และมีศักดิ์ศรี

แรงงานสัมพันธ์ที่ดี = พื้นฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี

05. แนวคิด แรงงานสัมพันธ์เชิง กฎหมายและสถาบัน

ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างต้องอยู่
ภายใต้กรอบของกฎหมายแรงงาน และกลไก
ของสถาบันแรงงานโดยรัฐทำหน้าที่เป็นผู้
กำหนดยกเว้น คัดกรองสิทธิ และระงับข้อพิพาท
เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและเสถียรภาพใน

ระบบแรงงาน

01. แรงงานสัมพันธ์ต้องมีกติกา

- หากปล่อยให้ต่อรองกันเอง ฝ่ายแรงงานจะเสียเปรียบ

02. กฎหมายแรงงานคือเครื่องมือคุ้มครอง

- เป็น “มาตรฐานขั้นต่ำ” ที่นายจ้างต้องปฏิบัติตาม

03. สถาบันแรงงานทำให้กฎหมายเกิดผลจริง

- ศาลแรงงาน หน่วยงานรัฐ สหภาพแรงงาน

04. รัฐต้องเป็นกลาง

- เพื่อรักษาความสมดุลของอำนาจและลดความขัดแย้ง

06. แนวคิดแรงงานสัมพันธ์กับความ ยั่งยืนขององค์กร

- ระบบความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง และ
สถาบัน/องค์กรที่เกี่ยวข้องที่บริหารจัดการอย่างเป็น
ธรรม มีส่วนร่วมตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับค่านิยม
ขององค์กร เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่มี
เสถียรภาพ สร้างความผูกพันของพนักงานและ
สนับสนุนความสามารถขององค์กรในการดำรงอยู่และ
พัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- ความสามารถในการรักษาคนเก่ง มีประสิทธิภาพสูง ลด
การขี้ดขี้ดัง และสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของ
องค์กร

การจัดการแรงงานสัมพันธ์ที่ดี เพิ่มประสิทธิภาพ
การทำงานและคุณภาพชีวิตพนักงาน

ลดการขี้ดขี้ดังและบทบาทข้อพิพาทที่อาจก่อให้เกิด
ความเสียหายต่อองค์กร

เพิ่มความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร → ส่งผล
โดยตรงต่อ ความยั่งยืน ทั้งในแง่ผลผลิตและการรักษา
คนเก่งไว้ใจองค์กร

สนับสนุนระบบบริหารองค์กรเชิงยุทธศาสตร์ที่นำ
ไปสู่เป้าหมายระยะยาว

กฎหมายเกี่ยวกับ แรงงานสัมพันธ์

ผศ.ดร.อรรณพ ปานพวง

ความหมายของกฎหมาย แรงงานสัมพันธ์

กฎหมายที่กำหนดกรอบ แนวทาง และกลไกในการจัดการ
ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง เพื่อให้เกิดความเป็น
ธรรม ความสงบ และความร่วมมือในองค์กร

ส่งเสริมการรวมตัวของลูกจ้าง
อย่างถูกกฎหมาย

สร้างกลไกการเจรจาระหว่าง
นายจ้างและลูกจ้าง

ป้องกันและแก้ไขข้อพิพาท
แรงงาน

สร้างความสงบและความมั่นคง
ในการทำงาน

สิทธิของลูกจ้างตามกฎหมาย แรงงานสัมพันธ์

01.สิทธิในการรวมตัว

- สิทธิของลูกจ้างในการรวมกลุ่มกับลูกจ้างคนอื่น ๆ อย่างสมัครใจ เพื่อปกป้อง ส่งเสริม และต่อรองผลประโยชน์เกี่ยวกับการทำงานของตน โดยไม่ถูกนายจ้างหรือรัฐแทรกแซงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การรวมตัวกันตั้งสหภาพแรงงาน, รวมกลุ่มเสนอข้อเรียกร้องเรื่องค่าจ้าง สวัสดิการ หรือสภาพการทำงาน

02.สิทธิในการจัดตั้งสหภาพแรงงาน

- สิทธิของลูกจ้างในการรวมตัวกันอย่างสมัครใจ เพื่อก่อตั้งองค์กรที่เรียกว่า “สหภาพแรงงาน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้อง ส่งเสริม และต่อรองผลประโยชน์เกี่ยวกับการทำงานของสมาชิก ตามที่กฎหมายรับรอง

สิทธิของลูกจ้างตาม กฎหมายแรงงานสัมพันธ์

01

สิทธิในการยื่นข้อเรียกร้อง

สิทธิของลูกจ้างหรือสหภาพแรงงานในการเสนอข้อเรียกร้องต่อ นายจ้าง เพื่อขอให้มีการกำหนดเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงสภาพการทำงาน โดยใช้กระบวนการที่กฎหมายแรงงานสัมพันธ์กำหนด เช่น ขอปรับค่าจ้าง, ปรับสภาพแวดล้อมการทำงาน

02

สิทธิในการเจรจาต่อรองร่วม

สิทธิของลูกจ้างหรือสหภาพแรงงานในการเจรจากับ นายจ้างอย่างเป็นทางการ เพื่อกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงาน โดยใช้กระบวนการที่กฎหมายแรงงานสัมพันธ์รับรอง

03

สิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ

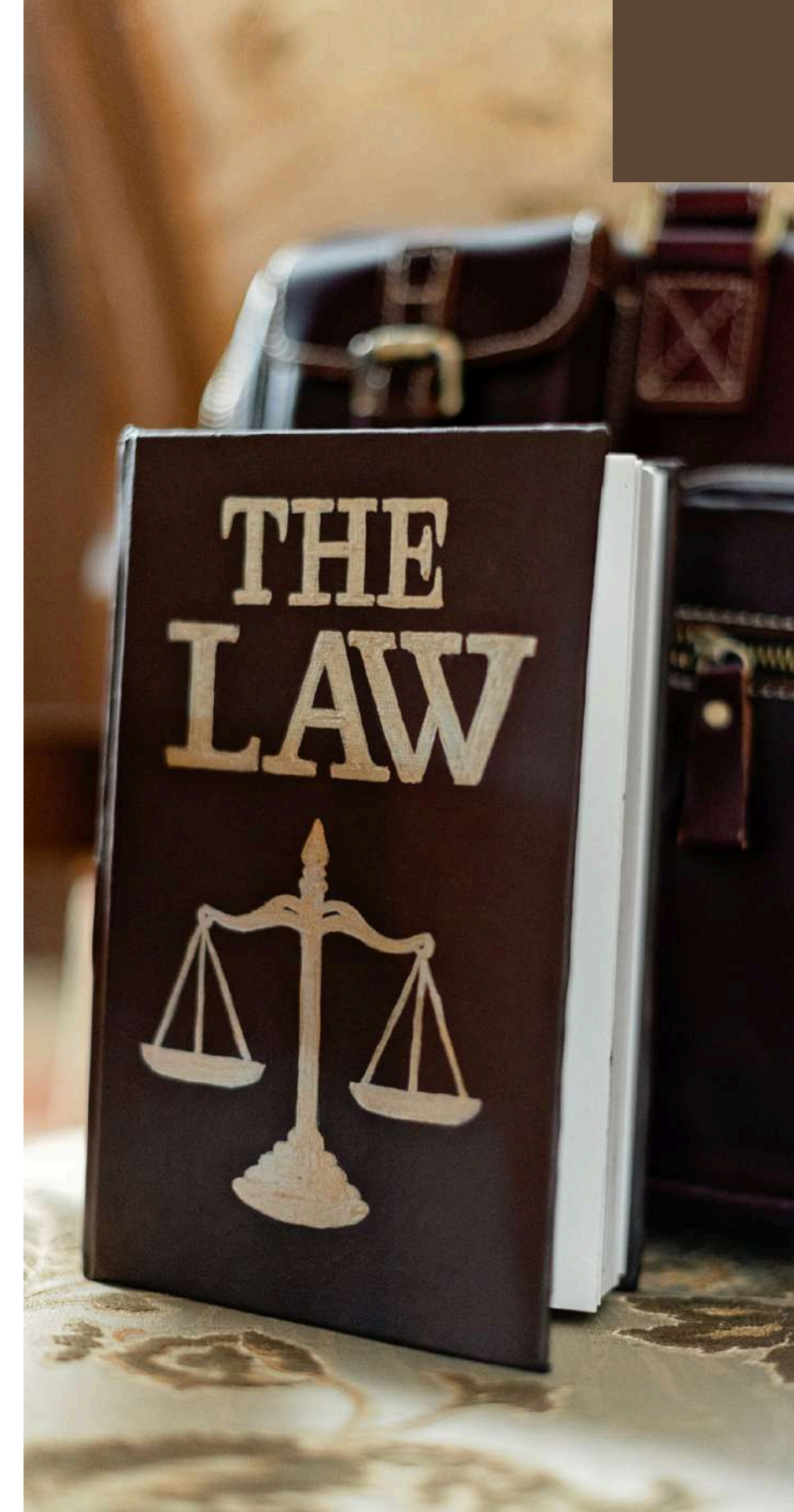
สิทธิของลูกจ้างที่จะไม่ถูกปฏิบัติแตกต่างอย่างไม่เป็นธรรม หรือได้รับผลเสียในการจ้างงาน เพียงเพราะ ลูกจ้างใช้สิทธิแรงงานของตนตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์

สหภาพแรงงานคืออะไร

สหภาพแรงงาน (Labour Union) คือ องค์กรที่ลูกจ้างจัดตั้งขึ้น เพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของสมาชิก

บทบาทสำคัญ ดังนี้

- เป็นตัวแทนลูกจ้างในการเจรจา
- เสนอข้อเรียกร้องต่อฝ่ายนายจ้าง
- ส่งเสริมความสามัคคีของลูกจ้าง

@ssru.ac.th

กฎหมายแรงงานอื่นที่ เกี่ยวข้อง

- พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
- พ.ร.บ.แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543
- กฎหมายศาลแรงงาน

